

RAD NA GRANICI

Gdje se desetljećima stara načela sukobljavaju sa stvarnošću

KOMENTAR

Isprobali smo za vas rad pograničnog radnika

INTERVJU

Silvia Kersemakers (EK) o reviziji pravnog okvira z
a koordinaciju sustava socijalne sigurnosti

VIJESTI IZ EZA-E

Dobro nam došla, Katharina Kofler

Poštovani prijatelji, poštovani čitatelji,

u ekonomskim znanostima rast i preraspodjela važne su teme u raspravi o tome kako nastaje blagostanje i kako ono može na pravedan način koristiti svima. Rasprava se vodi vrlo živo, što pokazuje da je aktualnija nego ikad. Taj socioekonomski diskurs ne može se voditi odvojeno od temeljnog pitanja nejednakosti općenito. Razlike su oduvijek postojale jer je apsolutna jednakost nemoguća. No, razlike moraju biti opravdane i popraćene mjerama koje potiču pravednost.

U prošlom stoljeću nejednakost se smanjila. To možemo zahvaliti demokratizaciji obrazovanja, postupnom napretku prema rodnoj ravnopravnosti, priznavanju manjina, razvoju socijalnog osiguranja, zdravstvenom sustavu i minimalnim plaćama.

Međutim, u posljednje vrijeme došlo je do više razvojnih promjena koje nose rizik ponovnog produbljivanja nejednakosti: međugeneracijskog povećanja blagostanja pojedinih obitelji putem kapitalnih ulaganja te privatnog vlasništva nad tehnološkim dostignućima poput umjetne inteligencije, ograničenog na uzak krug ljudi, zbog čega se bogatstvo ponovno sve više koncentrira u rukama malobrojnih. Financijska naknada za rad ne može pratiti taj trend. Nekad je postojala nada da će globalizacija koristiti svim ljudima i dovesti do veće pravednosti, ali to se nije obistinilo.

Zahvaljujući gospodarskom rastu kolač koji se može raspodijeliti naravno postaje veći. No, uvijek s čuđenjem slušam glasove koji smatraju da je rast jedini univerzalni lijek i da automatski koristi svima. Njihova je mantra povećanje BDP-a većom proizvodnjom i potrošnjom, većim inovacijama i većom produktivnošću. S njihova gledišta, preraspodjela stoji na putu rasta. Ne treba nam neograničen, nego održiv rast. Ovoga su ljeta toplinski valovi, s nebrojenim šumskim požarima, još jednom pokazali da stenjemo pod vrućinom i da priroda trpi zbog globalnog zagrijavanja.

Ako se zalažemo za uključivo društvo, naša je demokratska dužnost smanjiti jaz između siromašnih i bogatih. U tu se svrhu moramo usredotočiti na održivo socijalno tržišno gospodarstvo u kojem vlada provodi korekcije i financira javna dobra, zdravstvenu skrb i socijalno osiguranje kako bi se smanjio jaz u prihodima. Osim toga, potrebni su dostatni poduzetnički poticaji – jer, naravno, i dalje mora postojati kolač koji se može raspodijeliti – povezani s mjerama za jačanje kupovne moći. Pritom postoji i svojevrsna proturječnost u tome što upravo preraspodjela putem obrazovanja, znanosti, socijalne ekonomije, turizma, neprofitnog poduzetništva, kreativnih i kulturnih djelatnika te očuvanja baštine potiče rast.

Na početku novog doba s drukčijim oblikom gospodarskog rasta svaki bi čovjek trebao moći steći određeni „početni kapital” koji osigurava pravednu raspodjelu gospodarskog stvaranja vrijednosti, a prije svega koristi od umjetne inteligencije. Tu govorimo o „općem dobru”, kojem svi pridonosimo i u kojem svi sudjelujemo. To nije jednokratna, nego stalna politička, gospodarska i socijalna odluka. Za nas kao kršćanski nadahnute sindikate i organizacije radnika Evanđelje po Mateju (Matej 25:29) i dalje ostaje poticaj da svoj glas unesemo u raspravu i u socijalni dijalog: „Doista, onomu tko ima dat će se i obilovat će, a onomu tko nema oduzet će se i ono što ima.”

Pravilnim oblikovanjem višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje 2028. – 2034. EU može poslati jasnu poruku da „Unija ravnopravnosti” može postati stvarnost.

Luc Van den Brande – predsjednik organizacije EZA

SADRŽAJ

4

RAD NA GRANICI:

Gdje se desetljećima stara načela sukobljavaju sa stvarnošću

9

KOMENTAR:

Isprobali smo za vas rad pograničnog radnika

10

INTERVJU:

Silvia Kersemakers (EK) o reviziji pravnog okvira za koordinaciju sustava socijalne sigurnosti

13

VIJESTI IZ EZA-E:

Dobro nam došla, Katharina Kofler

14

UREDNIŠTVO

RAD NA GRANICI – GDJE SE DESETLJEĆIMA STARA NAČELA SUKOBLJAVAJU SA STVARNOŠĆU

LUCIE VELKOVÁ

TEKSTOVI: Lukas Fleischmann

SLIKE: Lukas Fleischmann, Ralph Würschinger

Jedno je od središnjih obećanja europskog ujedinjenja: slobodno unutarnje tržište oslobođeno carina, koje omogućuje ne samo razmjenu usluga i robe nego i mobilnost radnika. Ogledan primjer toga su pogranični radnici. Oko dva milijuna ljudi više puta tjedno putuje na posao u drugu državu članicu EU-a. Ta se mobilnost

dugo smatrala pokretačem gospodarstva u pograničnim regijama. No svijet rada se mijenja, a s njime i zahtjevi prema sustavu čija su temeljna pravila djelomično stara desetljećima. Prekogranični rad nailazi na ograničenja osobito ondje gdje se radne biografije više ne uklapaju u klasične obrasce.

Gotovo sve u Wasserbilligu odiše granicom. To mjesto u Luksemburgu, slikovito smješteno na ušću rijeke Sauer u Mosel, od Njemačke je udaljeno tek širinu rijeke. Njemačkim registarskim oznakama pridružuju se belgijske i francuske. Naime, i te su zemlje od Wasserbilliga udaljene tek oko tri četvrt sata vožnje automobilom. Luksemburško gospodarstvo ne ovisi samo o potrošnji iz susjednih država nego i o njihovoj radnoj snazi.

Gotovo 50 posto radnika u Luksemburgu dolazi iz Njemačke, Francuske i Belgije. Ta su radna mjesta za pogranične radnike nekoć značila visok dohodak uz razmjerno nisko porezno opterećenje i vjerojatno neke od najizdašnijih mirovinskih pravila u EU-u. Međutim, broj pograničnih radnika iz nekih susjednih država u posljednje se vrijeme smanjio. Blago raste još samo broj onih iz Francuske.

Raspoloženje postaje odbojnije

„U Luksemburgu su pogranični radnici za mnoge oni koji zakrčuju ceste. A u Njemačkoj su oni koji izbjegavaju porezno opterećenje u Njemačkoj. To je dovelo do negativne slike na objema stranama“, kaže Axel Ludwig. On je član radničkog vijeća u pošti u Luksemburgu i član sindikata LCGB (Lëtzebuurger Chrëschtliche Zabrinut je za budućnost te radne snage.

Istodobno Axel Ludwig optužuje porezne vlasti susjednih država da sve snažnije postupaju protiv pograničnih radnika. Ondje gdje su se međudržavna pravila prije tumačila prilično labavo i u korist pograničnih radnika, njemačke porezne vlasti, primjerice, sada postupaju sve sitničavije. „Njemačka je otkrila pogranične radnike kao izvor prihoda i u okviru ugovora o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja počela primjenjivati zastarjeli zakon iz 1958.“,

kaže Axel Ludwig. Radnici zaposleni u Luksemburgu koji više od 34 dana rade u Njemačkoj sada moraju plaćati porez i u Njemačkoj.

Osim toga, vrijedi sljedeće: tko trenutačno više od 25 posto svojeg radnog vremena radi iz Njemačke, ondje podliježe obveznom socijalnom osiguranju. Stoga se pojedini radnici čak svjesno odriču svojih njemačkih mirovina ako su, primjerice, stekli mirovinska prava u objema zemljama. Axel Ludwig kaže: „Čim primim njemačku mirovinu, dovoljan je 1 euro, prebacuju me u njemački sustav mirovinskog osiguranja. Posljedica je da odjednom imam doprinose za mirovinsko ili zdravstveno osiguranje koji su viši od mirovina koje se u Njemačkoj zapravo isplaćuju.“ Ako radnici ubuduće više ne budu spremni putovati preko granice, to može ugroziti blagostanje zemlje i dodatno povećati manjak kvalificirane radne snage. Za Axela Ludwiga jasno je: „Posljednjih se godina mnogo toga promijenilo nagore.“

Kraj rada bez granica?

Frederic De Wispelaere istraživač je na Institutu HIVA za rad i društvo Katoličkog sveučilišta u Leuvenu u Belgiji. Njegovo istraživačko težište kod člana EZA-e odnosi se na prekograničnu socijalnu zaštitu unutar EU-a te na razmjenu i mobilnost radnika.

„Prekogranični rad u svakom je slučaju priča o uspjehu“, kaže De Wispelaere. „Već krajem 1950-ih postojala je svijest o tome da moramo zaštititi prava iz socijalnog osiguranja onih koji su mobilni. U protivnom ne bi bilo mobilnosti u Europskoj uniji, a time ni EU-a u današnjem smislu.“ Pograničnim radnicima u EU-u u načelu se smatraju osobe koje žive u jednoj državi članici, rade u drugoj i najmanje se jednom tjedno vraćaju u mjesto stanovanja.

AXEL LUDWIG

Ta prekogranična mobilnost jedan je od temeljnih stupova EU-a i do danas je jedinstvena. „Tko se, primjerice, iz SAD-a preseli u neku drugu regiju svijeta, nema prekograničnu socijalnu zaštitu. Unutar EU-a to je slučaj zahvaljujući propisima o koordinaciji sustava socijalne sigurnosti“, kaže De Wispelaere.

Problem, dakle, nije toliko u tome da prekogranični rad u načelu ne funkcionira. Naprotiv: za milijune radnika EU stvara pravni okvir koji mobilnost uopće omogućuje. Teže postaje ondje gdje se radna stvarnost više ne uklapa u kategorije na kojima je taj sustav izvorno bio izgrađen.

Desetljećima stara načela

Od gotovo dva milijuna pograničnih radnika većina i dalje dolazi iz Francuske, Poljske i Njemačke. Relativno gledano, Njemačka i Švicarska i dalje su među najvažnijim odredišnim zemljama – premda Švicarska nije članica EU-a, nego samo Europskoga gospodarskog prostora (EGP). U apsolutnim brojkama na prvom je mjestu već spomenuti Luksemburg s oko 230.000 osoba koje putuju na posao preko granice.

Regije uz unutarnje granice čine 40 posto ukupnog područja Europske unije. S obzirom na tako golemo područje, udio pograničnih radnika razmjerno je otrežnjujuće malen. Osim toga, unutar EU-a još uvijek postoje pogranična područja u kojima prekograničnog rada gotovo uopće nema – ili zato što su te regije slabo

naseljene, kao primjerice između Finske i Švedske, ili zato što se ondje povijesno nije razvila tradicija prekograničnog rada kakva postoji, primjerice, na Gornjoj Rajni između Francuske, Njemačke i Švicarske. Frederic De Wispelaere kaže: „Tu bi se mogla navesti pogranična regija između Poljske, Češke, Slovačke i Austrije. Ona jest dobila na važnosti, ali u usporedbi s regijom Gornje Rajne ima malu ulogu.“

Frederic De Wispelaere primjećuje blagi pad broja pograničnih radnika unutar EU-a. Istodobno smatra da je kod tog pada trenutačno prije riječ o blagoj oscilaciji nego o temeljnom preokretu trenda: „Mislim da ne može doći do snažnog povećanja potencijalne skupine pograničnih radnika jer je ona ograničena brojem pograničnih regija. To znači da je i potencijal rasta prilično ograničen.“

Problem su iznimke

Istina je, međutim, i to da se od prvih zakonskih propisa krajem 1950-ih na temeljnim pretpostavkama prekograničnog rada gotovo ništa nije promijenilo. EU je doduše u travnju 2026. donio reviziju koordinacije sustava socijalne sigurnosti, koja donosi određena olakšanja za pogranične radnike. No, EU može postići samo promjene na površini. EU jednostavno nema ovlasti zadirati u 27 različitih nacionalnih poreznih i socijalnih sustava, povijesno razvijenih na potpuno različite načine. Porezna pitanja i socijalno osiguranje u nadležnosti su nacionalnih država.

EU je, dakle, od 1950-ih revolucionirao slobodno kretanje, uveo schengenski prostor i uspostavio euro kao zajedničku valutu – ali nije promijenio logiku prema kojoj se pogranični radnici oporezuju i socijalno osiguravaju. Pritom 1950-e nisu poznavale internet, rad od kuće, radnike na mikrozadacima i platformске radnike, digitalne nomade ni samostalne samozaposlene osobe ili freelancere koji rade prekogranično.

Upravo u tome sve više leži napetost: europski sustav koordinacije osmišljen je tako da se zaposlene osobe mogu jasno rasporediti između nacionalnih sustava socijalne sigurnosti i poreznih sustava. Revizijama koordinacije, poput one nedavno provedene u travnju 2026., EU pokušava učiniti sve što je u njegovoj moći kako bi ti procesi bili jednostavniji i fleksibilniji. No, što radna mjesta, oblici zaposlenja i radne biografije postaju raznolikiji, to je taj zadatak zahtjevniji. Osim toga, iznenađuje činjenica da EU, unatoč desetljećima iskustva, može samo procijeniti točan broj pograničnih radnika. Budući da svaka država članica prikuplja podatke na drukčiji način i da se ti podaci ne uspoređuju uvijek međusobno, nije moguće precizno utvrditi brojke – čak ni u najvažnijoj regiji pograničnih radnika na Gornjoj Rajni.

Bolja koordinacija prekograničnog rada između 27 zemalja s 27 različitih poreznih i socijalnih sustava često nailazi na prepreke već zbog toga što nadležna tijela nisu u stanju pružiti odgovarajuće informacije.

Informacijska infrastruktura

Daniela Zink od 1994. radi kao savjetnica za zapošljavanje u okviru EURES-T-a. Time je jedna od najiskusnijih djelatnica EURES-a (European Employment Services). Ta europska mreža javnih službi za zapošljavanje treba praktično podupirati slobodno kretanje radnika i prekogranični rad – primjerice savjetovanjem. Više od 30 godina Daniela Zink u Agenciji za rad Karlsruhe-Rastatt savjetuje osobito osobe koje se zanimaju za prekogranični rad između Francuske i Njemačke. I tu je broj pograničnih radnika u blagom padu.

Njemačka Savezna agencija za zapošljavanje za Karlsruhe-Rastatt evidentirala je 2025. godine 24.008 osoba s prebivalištem u Francuskoj koje su radi posla putovale u susjedne regije Landau, Freiburg, Karlsruhe, Lörrach ili Offenburg. To je šest posto manje nego 2015. godine. Istodobno je u tom razdoblju broj stanovnika u regijama Alsace, Južna Falačka, Baden i

DANIELA ZINK

sjeverozapadna Švicarska porastao za šest posto. To još nije znak za uzbunu, ali jest trend.

No Daniela Zink ipak smatra da nikada nije bilo lakše nego danas raditi prekogranično: „Informacije koje treba prikupiti prije početka rada u inozemstvu mnogo su dostupnije. Istodobno smo uložili mnogo rada u umrežavanje.“ U međuvremenu se o pitanjima pograničnih radnika na Gornjoj Rajni brine mreža udruga poslodavaca, sindikata i lokalnih vlasti.

Klijenti Daniele Zink u načelu su dobro informirani i traže samo odgovore na posljednja detaljna pitanja. „No ima i ljudi koji se, primjerice, presele u Francusku potpuno nepripremljeni. Ne znaju da bi trebali zatražiti francusku iskaznicu socijalnog osiguranja kako bi u slučaju nezaposlenosti mogli podnijeti zahtjev za naknadu za nezaposlenost.“

Daniela Zink apelira na osobnu odgovornost radnika i poslodavaca. Kod zaposlenika velikih poduzeća uz granicu to može funkcionirati. Ta poduzeća, naime, imaju desetljeća iskustva, vlastitu infrastrukturu za pogranične radnike i u pravilu klasične ugovore o radu. No upravo za mala i srednja poduzeća prekogranični ugovori o radu mogu brzo postati birokratski izazov s pravnim zamkama u području socijalne sigurnosti i poreza. Tko se ne uklapa u određeni obrazac ili ne može osigurati potrebnu infrastrukturu, brzo se nađe pred problemima.

Između doplatka za djecu i administrativne džungle

„Nitko ne kaže: ovako je ispravno“, kaže Lucie Velková iz Aša u Češkoj. Ona je pogranična radnica na njemačko-češkoj granici i jedan je od onih slučajeva na kojima se jasno vidi što se događa kada se radna biografija ne može jednoznačno uklopiti u postojeće kategorije.

Radni put diplomirane povjesničarke sastojao se od različitih samostalnih djelatnosti i radnih odnosa u objema zemljama. Velková je, među ostalim, radila za Europe Direct, službu koja putem radionica i obrazovnih ponuda informira o Europskoj uniji. U okviru tog posla Velková je posjećivala njemačke škole. Osim toga radila je u hotelima u Njemačkoj. Preostali dio radnog tjedna radila je kao učiteljica u osnovnoj školi u Češkoj.

Već se godinama ta 38-godišnja majka više djece bori s međudržavnom birokracijom. Posebno problematično postajalo je kada su na red dolazila socijalna davanja povezana sa zaštitom majčinstva, roditeljskim dopustom ili doplatkom za djecu. Tako je bilo, primjerice, tijekom jedne od njezinih prethodnih trudnoća. „Tada su se uključila dva ureda za socijalna pitanja. Morali su odlučiti kamo pripadam“, kaže Velková. „To je trajalo pet mjeseci. Osim toga, moja tadašnja osnovna škola nije pravilno ispunila dokumente. Morala sam zatim plaćati

doprinosi za zdravstveno osiguranje. Odjednom sam bila dvostruko socijalno osigurana i siromašna.“ Prema njezinim riječima, konačno razjašnjenje njezina slučaja trajalo je godinama. „Moje iskustvo sa socijalnim davanjima katastrofalno je“, kaže Lucie Velková. Njemačke službe htjele su saznati prima li Lucien obitelj već socijalna davanja iz Češke. „Ali ako ništa ne primaš, onda od ureda nema ni dokumenta“, kaže Velková. „Znaš odgovor, a ipak moraš čekati dok ne dobiješ nešto napismeno.“ Danas radi samo još samostalno odnosno kao slobodna djelatnica, i to uglavnom u Njemačkoj. Time njezina situacija nije postala jednostavnija.

Pogranični radnici pod povećalom

Budući da porezni sustavi funkcioniraju različito, Velková ne može koristiti uobičajene internetske alate iz Češke. Osim toga, slobodne djelatnosti u obrazovnom sektoru u Njemačkoj se drukčije oporezuju. „Primaš nešto iz inozemstva? Moraš postupati onako kako se postupa u inozemstvu. No češka tijela ne razumiju da u Njemačkoj na neke djelatnosti ne plaćam porez. U Češkoj ne postoje ni honorarni ugovori.“

Ljudi poput Lucie Velkové možda jesu manjina. No njihovi primjeri pokazuju zašto sustav koordinacije, čiji temelji potječu iz svijeta rada 1950-ih, može ponuditi samo nedostatne odgovore na znatno heterogeniju sadašnjost. Istodobno pogranični radnici nisu dovoljno brojni da bi mogli iz temelja promijeniti čitave nacionalne sustave socijalne sigurnosti. Lucie Velková visoko je obrazovana, i sama je radila za europske institucije i dobro se snalazi u objema zemljama. Unatoč tome, njezina situacija predstavlja znatan izazov za tijela i službe.

Europski svijet rada odavno je postao prekograničniji. Pravila prema kojima je organiziran to još uvijek nisu postala.

Saznajte više o ovoj temi u EZA podcastu “We Work Europe”.

Ovaj tematski članak ponovno je popraćen pratećom podcast serijom “We Work Europe”. U tri epizode predstavnici LCGB-a, između ostalih, detaljnije opisuju svoj rad u graničnom uredu u Wasserbilligu. Predstavnici Europske komisije i društvenih znanosti također rasvjetljavaju buduću razvoj prekograničnog rada. Podcast “We Work Europe” dostupan je na svim glavnim platformama za podcaste i na adresi www.eza.de.

KOMENTAR: ISPROBALI SMO ZA VAS RAD POGRANIČNOG RADNIKA

Komentar Lukasa Fleischmanna, novinara i urednika časopisa EZA Magazine

GRAFIKA: Unsplash

„Kada sam tijekom istraživanja za ovaj časopis čuo za situaciju Lucie Velkové, u mislima sam se vidio kako ispunjavam kontrolni popis. Naime, i sam se nalazim u situaciji za koju birokracija nema stvarne odgovore.“

Već godinama pokušavam pronaći zadovoljavajuće rješenje kako bih pravilno oporezovao svoje različite poslove novinara, autora i urednika na njemačko-francuskoj granici. Tko se u mojem slučaju želi osloniti na informacije nadležnih tijela, izgubljen je. I to unatoč EURES-T-u, Gornjoj Rajni i dugoj tradiciji pograničnog rada.

Informacije su proturječne: njemački zavod za zdravstveno osiguranje traži obrazac iz Francuske, a francuski zavod upravo taj obrazac ne može izdati. Savjetovališta poznaju situaciju klasičnih radnika. Za sve ostale ne nalaze odgovor. Čak i nakon višemjesečnog istraživanja,

među ostalim za ovaj časopis, kod mene i dalje ostaje niz otvorenih pitanja.

Više poreznih savjetnika, koje sam konzultirao i u Njemačkoj i u Francuskoj, neslužbeno mi je savjetovalo da svoje službeno središte životnih interesa u Francuskoj uopće ne navodim. U Francuskoj ne postoji službena obveza prijave prebivališta kao u Njemačkoj. Imaju njemačke klijente koji žive u Alsaceu i s kojima tako postupaju već 25 godina. Ionako nitko ništa ne kontrolira i sve je onda jednostavnije. Pitam se: može li to biti odgovor? Naravno, moj je slučaj, kao i slučaj Lucie Velkové, poseban. No nas posebnih slučajeva među pograničnim radnicima sve je više. Tako nam je najkasnije s uvođenjem rada od kuće potrebna drukčija logika razmišljanja. Možda upravo naši primjeri pokazuju na kojim bi se mjestima sustav morao prilagoditi.“

„IZAZOVI SU DANAS DRUKČIJI NEGO PRIJE”

INTERVJU: Lukas Fleischmann
SLIKE: Unsplash

Prekogranični rad jedan je od temeljnih stupova europskog slobodnog kretanja. No zbog nacionalnih sustava socijalnog osiguranja, rada na daljinu i novih oblika zapošljavanja mobilnost postaje sve složenija.

Silvia Kersemakers iz Glavne uprave za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje (GD EMPL) Europske komisije komentira reviziju pravnog okvira za koordinaciju sustava socijalne sigurnosti iz 2026. Tom se reformom želi osigurati da u slučaju prekograničnog rada veća odgovornost bude na zemlji u kojoj je osoba doista radila i uplaćivala doprinose za socijalno osiguranje – osobito u području naknada za nezaposlenost.”

EZA: Temeljni europski pravni okvir za koordinaciju sustava socijalnog osiguranja star je nekoliko desetljeća. Funkcionira li sadašnji okvir još uvijek za pogranične radnike?

Silvia Kersemakers: Okvir funkcionira jer postoje jasne odredbe o tome koje se nacionalno zakonodavstvo primjenjuje. Opće je pravilo da osoba koja radi u državi članici EU-a podliježe i zakonodavstvu o socijalnom osiguranju te države članice. Time se stvara pravna sigurnost u pogledu toga gdje treba plaćati doprinose i gdje postoji pravo na davanja. Ta je koordinacija vrlo važna.

Međutim, doći će do promjena za pogranične radnike koji postanu nezaposleni. Prema izmijenjenim pravnim propisima primjenjivat će se načelo prema kojem naknade, uz određene uvjete, isplaćuje država članica u kojoj je osoba posljednje obavljala djelatnost. Smatramo da je to pravednije i za radnike i za države članice: u načelu bi zemlja koja prima doprinose trebala snositi i trošak davanja.

EZA: Svijet rada snažno se promijenio, prije svega zbog rada od kuće, hibridnog rada i novih oblika zapošljavanja. Ide li europski pravni okvir ukorak s tim promjenama?

Silvia Kersemakers: Bavimo se tom temom. Novi oblici rada nov su izazov. Slažemo se da moramo razmotriti ispunjava li taj okvir još uvijek svoju svrhu. Još smo na početku te analize i najavili smo da će se ti izazovi rješavati u okviru daljnje revizije.

Još ne znamo kako će to izgledati. Moramo procijeniti treba li prilagoditi propise, je li dovoljno pojašnjenje ili bi možda za određene skupine bile smislenije prateće mjere. Moguće je da ljudi kod novih oblika mobilnosti često mijenjaju mjesto rada ili boravišta. Jedan je od naših ciljeva izbjeći stalne promjene primjenjivog zakonodavstva o socijalnoj sigurnosti.

Osim toga, ta pitanja razmatramo zajedno s kolegama koji se bave oporezivanjem jer i ondje postoje slični problemi, iako u području poreza ne postoji isti europski koordinacijski okvir. Već postoji okvirni sporazum za prekogranični rad na daljinu zaposlenih osoba. Pod određenim uvjetima ti radnici smiju do 50 posto svojeg radnog vremena raditi iz kućnog ureda u inozemstvu, a da se pritom ne promijeni zemlja čije se zakonodavstvo o socijalnom osiguranju primjenjuje.

Razvrstavanje osoba koje rado nazivamo „digitalnim nomadima” znatno je teže: one često prelaze između različitih oblika zaposlenja, samostalnog rada, usporednih djelatnosti ili više poslova s nepunim radnim vremenom. Tradicionalni radni odnosi, u kojima su ljudi mnogo godina zaposleni kod istog poslodavca, postaju rjeđi.

EZA: Ne bi li bilo jednostavnije imati jedinstveno europsko socijalno osiguranje umjesto koordinirati 27 nacionalnih sustava?

Silvia Kersemakers: S aspekta pojednostavnjenja mogu razumjeti zašto bi harmonizacija mogla biti privlačna mobilnim radnicima. No socijalna sigurnost ostaje u nacionalnoj nadležnosti. Države članice pridaju veliku važnost svojim nacionalnim sustavima jer su oni duboko ukorijenjeni u nacionalnim socijalnim politikama, a u mnogim slučajevima povezani su i s poreznim pitanjima.

Prijelaz s koordinacije na harmonizaciju stoga bi pretpostavljao da države članice odustanu od takvog pristupa. Mislim da većina država članica u praksi to ne bi podržala.

Jedan od ciljeva Komisije svakako jest pojednostavniti i modernizirati zakonodavstvo te olakšati stvari poslodavcima, radnicima i upravama. No moramo imati na umu da koordinacija znači koordinaciju nacionalnih sustava. To su okvirni uvjeti unutar kojih radimo.

EZA: Mnogi pogranični radnici imaju iskustvo da ih se šalje od jednog tijela do drugog u dvije zemlje. Zašto je tako teško dobiti pouzdane informacije?

Silvia Kesremakers: JSvaka je situacija drukčija, a neka su činjenična stanja složenija od drugih – osobito kada je netko bio zaposlen i obavljao samostalnu djelatnost, promijenio mjesto boravišta ili ima više različitih statusa. Što je slučaj složeniji, to je veći rizik da će se osobu slati od jednog tijela do drugog. U uredbama su predviđeni mehanizmi za postupanje u takvim situacijama. Ako se tijela ne mogu odmah dogovoriti o tome koje se zakonodavstvo primjenjuje, pokreće se postupak koji omogućuje privremenu odluku kako nitko ne bi ostao bez zaštite socijalnog osiguranja. Građani se mogu obratiti i mrežama kao što su SOLVIT ili Europe Direct.

Istodobno i same države članice imaju odgovornost informirati radnike o njihovim pravima i obvezama. Osim toga imamo i praktične vodiče u kojima se objašnjava koje se nacionalno zakonodavstvo primjenjuje. No ti dokumenti mogu biti prilično stručni. To je točka koju možemo dodatno razraditi: kako bolje uzeti u obzir potrebe građana i učiniti pravila razumljivijima?

EZA: Bi li digitalizacija mogla pomoći u rješavanju nekih praktičnih problema?

Silvia Kersemakers: Da. Ulažemo znatna sredstva u digitalizaciju razmjene podataka među državama članicama. Prije se razmjena podataka većinom odvijala putem papirnatih dokumenata. Danas države članice već elektronički razmjenjuju podatke o socijalnom osiguranju, što bi trebalo ubrzati postupke.

Sljedeći je korak europska iskaznica socijalnog osiguranja. Ideja je, primjerice, da se ima digitalni dokument A1 koji se može pohraniti u europski digitalni novčanik. Europska kartica

zdravstvenog osiguranja mogla bi postati dio tog novčanika. Tada bi nadležna tijela mogla izravno provjeriti valjanost tih dokumenata. Ako se netko u inozemstvu razboli ili doživi nesreću, primjerice, tijelo ili zdravstvena ustanova može provjeriti je li ta osoba zdravstveno osigurana u matičnoj zemlji. Isto bi načelo vrijedilo za dokument A1, kojim se potvrđuje zemlja čije se zakonodavstvo o socijalnom osiguranju primjenjuje na radnika. To bi mogao biti velik napredak. Ne bismo se trebali baviti samo propisima i pravnim okvirom, nego se i zapitati kako u praksi možemo pojednostavniti mobilnost u Europi.

EZA: Kako EU može osigurati da prekogranična mobilnost ne dovede do socijalnog dampinga ili nepoštenog tržišnog natjecanja?

Silvia Kersemakers: Socijalni damping i nepošteno tržišno natjecanje nastaju kada se propisi ne primjenjuju pravilno. Postojeći regulatorni okvir trebao bi osigurati zaštitu prava iz socijalnog osiguranja svih osoba. Stoga je suradnja među državama članicama vrlo važna, jednako kao i dobra razmjena podataka. Time se ujedno gradi povjerenje među nacionalnim tijelima.

Postoje različiti mehanizmi provedbe. Europska komisija može djelovati kada postoje pritužbe i, u slučaju povreda prava EU-a, pokrenuti postupak zbog povrede prava protiv država članica. Građani, osim toga, mogu pokrenuti postupak pred nacionalnim sudovima. Uz to postoji i provedba na terenu. Europsko nadzorno tijelo za rad (ELA) može podupirati zajedničke inspekcije država članica kako bi se, primjerice, provjerilo primjenjuju li poslodavci propise pravilno i imaju li radnici potrebne dokumente A1.

Dakle, provedba se ne odnosi samo na zakonodavstvo. Suradnja, razmjena podataka i praktično usklađivanje među državama članicama barem su jednako važni.

EZA NOVOSTI DOBRO NAM DOŠLA, KATHARINA KOFLER!

Izuzetno nam je drago što od 1. rujna 2026. u našem timu možemo pozdraviti **Katharinu!** Uбудuće će nas osobito podupirati u našem radu u Bruxellesu.

Katharina je podrijetlom iz Austrije, a danas sa svojom obitelji živi u Bruxellesu. Prije toga mnogo je godina radila kao pravna savjetnica u Austrijskom veleposlanstvu u Haagu. Na toj se funkciji ponajprije bavila multilateralnim i pravnim pitanjima te stekla bogato iskustvo u suradnji s međunarodnim institucijama i sudovima.

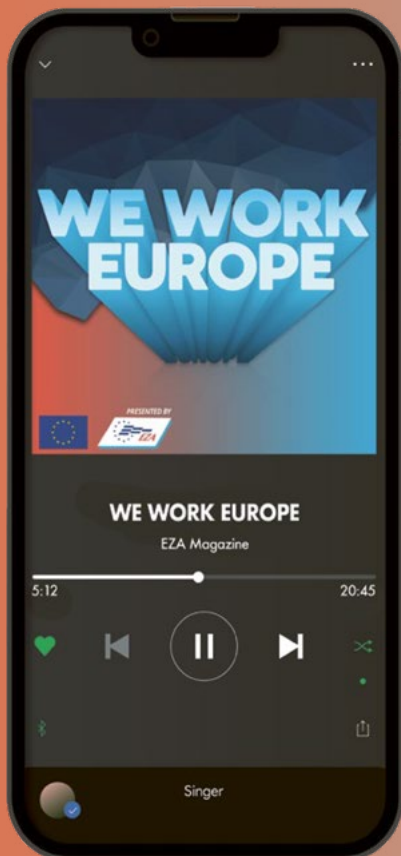
Katharina se i neovisno o profesionalnoj djelatnosti angažirala u međunarodnoj pravnoj zajednici: kao suosnivačica i članica upravnog odbora mreže Women in International Law Network u Haagu zalagala se, među ostalim, za razmjenu iskustava i poticanje mladih pravnicarica.

Osim njemačkog i engleskog govori nizozemski i talijanski te ima osnovno znanje francuskog jezika – dakle, najbolje preduvjete za svoju novu zadaću u Bruxellesu. Kada se ne bavi međunarodnim i europskim temama, slobodno vrijeme rado provodi aktivno s obitelji ili planinareći u prirodi.

Radujemo se zajedničkom vremenu i suradnji.

MAGAZINE

WE WORK EUROPE

Časopis EZA za vaše uši

Za **We Work Europe** putujemo diljem Europe i nalazimo se sa središtima članova kao i sa stručnjacima u području pitanja rada, raspravljamo o najnovijim događajima i pregledavamo razvoje socijalnog dijaloga i europske socijalne politike.

We Work Europe produkcija je organizacije Escucha - Culture for the Ear u ime organizacije EZA. Podcast možete pronaći na svim popularnim platformama: Apple Podcasts, Audible, Google Podcasts, Spotify i mnogim drugim. Ostavite nam recenziju i preporučite podcast drugima! Skenirajte kod s pomoću pametnog telefona i idite izravno na platformu prema vašem izboru!

UREDNIŠTVO

Izdavač

EZA – Europski centar za radnička pitanja
Johannes-Albers-Allee 2 53639 Königswinter
Tel. +49 - 22 23 - 29 98 - 0
E-Mail: eza@eza.org
www.eza.org

Redakcija

Sigrid Schraml, Lukas Fleischmann (Odgovorni urednik), Katrin Brüggem

Urednički dizajn i grafika

Sofia Wunderling
wunderling.myportfolio.com

Fotografije i grafika

Lukas Fleischmann, Ralph Würschinger, Unsplash

Izlazi

Tri puta godišnje.

Financira
Europska unija